Autor Guste Santini
Ponedjeljak, 04 Lipanj 2012 18:06

Već se duže vrijeme po principu povuci-potegni u kuolarima raspravlja: da li će i pod kojim uvjetima ostati Željko Rohatinski na čelu centralne banke, njezin najdugovječniji čelnik. Danas smo čuli njegovo priopćenje kako napušta mjesto guvernera, a razloge zašto je tome tako možemo, prema riječima guvernera, dobiti od premijera Milanovića.

U Hrvatskoj sve se mora odigrati dramatično jer jedino takav put smatramo normalnim načinom riješavanje problema. Najavljena promjena guvernera nije u nesuglasju s takvim obrascem.

Jučer sam ukazao kako je gospodarsko stanje zabrinjavajuće. Svoje određenje, koje se provlači godinama u mojim radovima, iznio sam povodom upozorenja koje nam je uputila rejting agencija Moody´s. Nadao sam se, već se danas pokazuje bez osnova, da će se provesti koordinirani program konsolidacije gospodarstva i pokrenuti njegov razvoj. Vremena su teška; građani sve manje vjeruju i sve više izražavaju svoj pesimizam. I onda kao iz vedra neba izjava gospodina Željka Rohatinskog kako se neće kandidirati po treći put za mjeso guvernera HNB.

U normalnim vremenima promjena na vodećoj poziciji tako značajne institucije ne samo da je dobra već je i poželjna. Međutim, u Hrvatskoj stanje nije normalno. Što više stanje je alarmantno pa će promjena vodećeg čovjeka centralne banke biti pod posebnom prismotrom. Gotovo da djeluje „slučajno“ izjava rejting agencije i izjava guvernera. Pitanje svih pitanja je kako će vjerovnici primiti tu vijest. Jučer sam ustvrdio kako se kamatne stope, cijena, na nove kredite neće značajnije povećati. Danas, nakon izajve Rohatinskog, manje sam siguran u jučerašnju tvrdnju. Guverner Rohatinski bio je dobro primljen od strane naših vjerovnika. Oni koji ga bolje poznaju, kao npr. autor ovih redaka, znaju da je Željko vrlo tvrd pregovarač. Govori se da će ga zamjeniti na čelnom mjestu njegov dosadašnji zamjenik gospodin Boris Vujčić što bi moglo naslutiti da neće biti značajnije promjene u politici centralne banke. U to možemo ali nemoramo vjerovati. Dakle, neizvjesnost bi mogla potaći naše vjerovnike da povećaju kamatnu stopu na nove kredite, recimo, za 0,5% što nikako ne bi trebali ocijeniti prevelikim, neočekivanim, povećanjem. Međutim, kako je inozemni dug na razini društvenog proizvoda to znači da bi odlazak Željka Rohatinskog mogao godišnje „stajati“ Hrvatsku pola postotka društevnog proizvoda što je jednako 225 milijuna eura što bi moglo, ako potraje, u konačnici povećati cijenu kredita, recimo u četiri godine, za cijelu milijardu eura. To su veliki novci u trenutku kada hrvatska vlast jedva krpa kraj s krajem.

Žurim s ovim napisom kako bi poslao poruku savjetnicima gospodina Milanovića da još jednom sagledaju sve aspekte te i takve odluke. Vjerujem da naš Premijer ima vrstan tim koji bi mogao brzo i jednostavno sačiniti cost-benefit analizu što bi značila promjena čelnog čovjeka centralne banke.

Godinama nije bilo koordincije između fiskalne i monetarne politike. Vjerovao sam da će dolazak Kukuriku koalicije nadići taj antagonizam. Ne treba zaboraviti da je gospodina Rohatinskog na čelno mjesto u centralnoj banci „doveo“ upravo SDP prije dvanaest godina. Umjesto toga, izgleda, imamo konačni razlaz. To svakako nije dobro kako po formi tako još više po sadržaju.

Na ovim sam stranicama često iznosio neslaganja sa monetarnom politikom. Mnogo štošta bih radio drugačije nego što je to činila centralna banka. Da budem pošten do kraja nisam uvijek znao ograničenja koja su bila prisutna prilikom donošenja velikog broja mjera, ali, rečeno vektorski, jasno mi je da Hrvatska mora imati nacionalni dio bankarskog sustava koji u Hrvatskoj pokriva svoje fiksne i varijabilne troškove. Politika marginalnih troškova na kojima se zasniva poltika „domaćih banaka“ vrlo je ugrožavajuća za vitalne hrvatske interese. Jednako tako mislim da je krajnje vrijeme da se objedine male banke kako prilikom ulaska u EU ne bi imali dodatnih problema u bankarskom sustavu. U neslaganja mogla bi se uvrstiti i linearna obvezna pričuva kao i neselektivnost kreditnih plasmana. Linearna obvezna pričuva stimulira inflatornu bilancu. Smatrao sam i danas smatram da je trebalo ograničiti iznos kredita građanima, a stimulirati kreditiranje gospodarstva. Tržišta su, u pojednostavljenim modelima, učinkovita dok stvari idu sukladno pozitivnim očekivanjima i dok raste životni standard građana, profitna marža, porezni prihodi, itd. Danas je stanje sve samo ne to i stoga je potrebno preispitati monetarnu i kreditnu politiku. To je ekonomsko pitanje, a gospodin Rohatinski je jedan od naših ponajboljih ekonomista bez obzira da li se slagali s njime, odnosno da li ga volili ili nevolili.

Vrijeme će pokazati što je i zašto radio gospodin Rohatinski ono što je radio. Bez dovoljno informacija možemo iznositi, samo, svoja mišljenja a prelazak te granice znači samo „pričam ti priču“ što nije neuobičajeno u Lijepoj našoj.

Stoga, pozivam sve relevantne čimbenike uljučujući predsjednika RH gospodina Ivu Josipovića da rasprave o možebitnim posljedicama odlaska gospodina Željka Rohatinskog.